

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปการวิจัย อภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และการวิจัยครั้งต่อไป

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมยุดิธรรมของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุดิธรรม และกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมยุดิธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองต่างกัน

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมยุดิธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุดิธรรม จะมีพฤติกรรมยุดิธรรมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ

1.2.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองสูง หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุดิธรรม จะมีพฤติกรรมยุดิธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองต่ำ

1.2.3 นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และรายได้ของครอบครัวต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุดิธรรม จะมีพฤติกรรมยุดิธรรมแตกต่างกัน

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง จำนวน 5 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 250 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง จำนวน 5 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 250 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 60 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1) การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เป็นการสุ่มห้องเรียนมา 2 ห้องเรียน ซึ่งทุกห้องเรียนมีนักเรียนคละกัน และมีลักษณะใกล้เคียงกันที่เป็นตัวแทนของประชากรได้

2) การสุ่มเข้ากลุ่ม (Random Assignment) เป็นการสุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนเข้ากลุ่มวิจัย 2 กลุ่ม ได้นักเรียนกลุ่มละ 30 คน

3) การสุ่มเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยจับสลากกลุ่มวิจัยเพื่อกำหนดให้เป็น กลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม นักเรียนจำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม นักเรียนจำนวน 30 คน

1.3.3 ระยะเวลาที่ศึกษา

ระยะเวลาที่ศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

1.3.4 ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำ ได้แก่ การได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรม (ใช้กับกลุ่มทดลอง) จำนวน 10 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมใช้เวลาครั้งละ 60 นาที และกิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัว - สังคม (ใช้กับกลุ่มควบคุม) จำนวน 10 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมใช้เวลาครั้งละ 60 นาที

2) ตัวแปรปัจจัยเชิงเหตุผลพบ ได้แก่

(1) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน

(2) ภูมิหลังทางชีวสังคม คือ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และรายได้ของ

ครอบครัว

(3) ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมยุติธรรม

1.3.5 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยูติธรรม กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ และแบบวัดตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยูติธรรม (ใช้กับกลุ่มทดลอง) จำนวน 10 กิจกรรม
- 2) กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัว - สังคม (ใช้กับกลุ่มควบคุม) จำนวน 10 กิจกรรม
- 3) แบบวัดตัวแปร ประกอบด้วย แบบสอบถามภูมิหลังทางชีวสังคม (หรือเรียกในอีกชื่อหนึ่งว่า “แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป”) แบบวัดพฤติกรรมยูติธรรม (หรือเรียกในอีกชื่อหนึ่งว่า “แบบสอบถามนี้แหละฉัน”) และแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (หรือเรียกในอีกชื่อหนึ่งว่า “แบบสอบถามการคาดการณ์ไกล”)

1.3.6 การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

- 1) ก่อนการทดลอง ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัด ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามภูมิหลังทางชีวสังคม จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมยูติธรรม จำนวน 30 ข้อ และแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน จำนวน 20 ข้อ ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมทำแบบวัดตอนที่ 1 แบบสอบถามภูมิหลังทางชีวสังคม จำนวน 4 ข้อ และตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมยูติธรรม จำนวน 30 ข้อ
- 2) ดำเนินการทดลอง ดำเนินการทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยูติธรรม จำนวน 10 กิจกรรม ใช้เวลา 10 ชั่วโมง เป็นเวลา 10 วัน กับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ จำนวน 10 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัว - สังคม โดยทำกิจกรรมทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมในวัน และเวลาเดียวกัน ใช้สถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังสุ่มผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยโดยวิธีจับสลาก เพื่อกำหนดให้ดำเนินกิจกรรมจำนวนใกล้เคียงกันทั้งในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

3) หลังการทดลอง หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว 1 สัปดาห์ ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบวัดพฤติกรรมยูติธรรมอีกครั้งหนึ่ง และตรวจให้คะแนนจากแบบวัด

1.3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

- 1) สถิติพรรณนา ใช้วิเคราะห์ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2) สถิติอ้างอิง ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ สถิติการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และสถิติการวิเคราะห์หาความแปรปรวน 2 ทาง (2 way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และ 3

1.3.8 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณ โดยคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล

1) วิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพรรณนาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง หรือตัวแปรต่างๆ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2) วิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มขึ้นไป การตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่าง การเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อนและหลังการทดลอง การวิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ใช้การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test Independent) และการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent) ส่วนการวิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และ 3 ใช้สถิติการวิเคราะห์หาความแปรปรวน 2 ทาง (2 way ANOVA) การวิเคราะห์ทางสถิตินี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณ โดยคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล

1.4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.4.1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรม มีพฤติกรรมยุติธรรมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ

1.4.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองต่างกัน มีพฤติกรรมยุติธรรมไม่แตกต่างกัน

1.4.3 นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมยุติธรรมไม่แตกต่างกัน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง” สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 อภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 “นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรม จะมีพฤติกรรมยุติธรรมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ” จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรม มีพฤติกรรมยุติธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ ซึ่งผลเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ผลที่พบนี้ อภิปรายได้ว่าอาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ได้ดำเนินการสร้างอย่างถูกต้อง ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรม โดยสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรมให้ครอบคลุมองค์ประกอบย่อยของพฤติกรรมยุติธรรมอย่างครบถ้วน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละองค์ประกอบ คำนึงถึงธรรมชาติ และพัฒนาการของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ได้นำทฤษฎีทางจิตวิทยา 4 ทฤษฎี มาปรับใช้ในแต่ละกิจกรรม ซึ่งได้แก่ 1) ทฤษฎีพัฒนาการของวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์/จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ซึ่งการจะพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรมให้กับวัยรุ่นตอนต้นนั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากทฤษฎีนี้มาใช้สร้างกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น โดยการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการสังเกต การเลียนแบบ การปรับตัว และการปฏิบัติตน การทำทายให้ นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อให้มีพฤติกรรมยุติธรรมเพิ่มขึ้น 2) ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning Theory) ของสกินเนอร์ (Skinner, 1954) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีนี้มาใช้สร้างกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรม โดยการให้การเสริมแรงทางบวก เช่น การกล่าวคำชมเชย การปรบมือ และการให้รางวัล เพื่อให้ให้นักเรียนมีพฤติกรรมยุติธรรมเพิ่มขึ้น 3) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1986) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากทฤษฎีนี้เกี่ยวกับการเรียนรู้จากตัวแบบมาใช้สร้างกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรม โดยใช้การศึกษากรณีตัวอย่าง การแสดงบทบาทสมมติ และการฝึกพฤติกรรมเลียนแบบผู้ที่มีพฤติกรรมยุติธรรม ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมยุติธรรมเพิ่มขึ้น และ 4) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1987)

ในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้วิจัยได้คำนึงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของวัยรุ่นตอนต้นว่าอยู่ในระดับที่ 2 ซึ่งเป็นระดับตามเกณฑ์ พัฒนาการทางจริยธรรมของวัยรุ่น อายุ 10 - 16 ปีนี้ จะมีเหตุผลในการตัดสินใจว่าจะอะไรดีงาม ใช้กฎเกณฑ์ทางสังคมมากขึ้น วัยรุ่นจะแสดงพฤติกรรมจากความคาดหวังของสังคม ประเพณี กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มหรือสังคมว่าเป็นคนดี จึงสร้างกิจกรรมเกี่ยวกับการอภิปราย และร่วมกันฝึกพฤติกรรมผู้วิจัย เพื่อให้ให้นักเรียนมีพฤติกรรมผู้วิจัยเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น รวมทั้งนำหลักการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ 5 ประการ ตามแนวคิดของทิสนา แจมมณี (2545) มาใช้เป็นพื้นฐานในการสร้าง และดำเนินการจัดกิจกรรมในชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้วิจัย โดยทุกกิจกรรมจะกระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างมีชีวิตชีวา และด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นกิจกรรมหลัก และขั้นสรุป อีกทั้งยังกระตุ้น จูงใจให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาพฤติกรรมผู้วิจัยนั้น สามารถพัฒนาได้โดยการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมอื่น ๆ ที่พึงประสงค์ เช่น งานวิจัยของ สุกัญญา เสมอมาศ (2550: 73) เรื่อง “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการควบคุมตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมายของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” ที่พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการควบคุมตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมาย มีการควบคุมตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมาย และเห็นคุณค่าของการควบคุมตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมาย สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการควบคุมตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรียา แจ่มใส (2552: 87) เรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่นของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น มีพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่นสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น

ผลการวิจัยเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาจิตลักษณะ และ/หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้แก่แก่นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น โดยการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีคุณภาพ ซึ่งสร้างขึ้นอย่างถูกต้อง ตรงตามเป้าหมายเฉพาะของสิ่งที่ต้องการพัฒนา ตรงตามแนวคิด หลักการ และทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับวัยของผู้รับบริการแล้วนั้น ย่อมเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ และใช้ได้ผลดี

2.2 อภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 “นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมคนสูง หลังการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยูติธรรม จะมีพฤติกรรมยูติธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมคนต่ำ” สมมติฐานการวิจัยข้อนี้ คาดว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมคนสูง จะมีพฤติกรรมยูติธรรมสูงกว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมคนต่ำ

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนที่เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยูติธรรมกับลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมคน ผลดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 ผลเช่นนี้แสดงว่า ไม่ว่าจะนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมคนสูงหรือต่ำ หลังการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยูติธรรม ต่างมีพฤติกรรมยูติธรรมเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน ผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยูติธรรมนั้นเป็นชุดกิจกรรมที่มีคุณภาพ สามารถใช้ได้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยทั่วไป มิได้จำกัดเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมคนสูงหรือต่ำอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น

ฉะนั้น ไม่ว่าจะนักเรียนจะมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมคนต่างกันหรือไม่ จึงไม่ใช่ตัวแปรที่มีผลประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยูติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา เรืองขนาบ (2550: 52) เรื่อง “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการวางแผนเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” ที่พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมคนต่างกัน ได้รับประโยชน์จากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของ จินตนา บัวเขียน (2550: 69 - 70) เรื่อง “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” ที่พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะแตกต่างกัน เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำตน ได้รับประโยชน์จากการฝึกไม่แตกต่างกัน

2.3 อภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 “นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และรายได้ของครอบครัวต่างกัน หลังการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยูติธรรม จะมีพฤติกรรมยูติธรรมแตกต่างกัน” จากผลการวิจัย ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนที่เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยูติธรรมกับเพศ

ผลการเรียนเฉลี่ย และรายได้ของครอบครัว ผลดังกล่าวไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 แสดงว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และรายได้ของครอบครัวต่างกัน เมื่อได้ใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรม จะมีพฤติกรรมยุติธรรมไม่แตกต่างกัน ผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรมได้สร้างขึ้นอย่างสอดคล้องกับ พัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้น โดยทั่วไป ไม่ได้จำกัดเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เท่านั้น

ฉะนั้นไม่ว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นเป็นเพศใด มีผลการเรียนเฉลี่ย หรือมีรายได้ของ ครอบครัวอยู่ในระดับใด จึงได้รับประโยชน์จากการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา พฤติกรรมยุติธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด บุตรสนม (2541: 88) เรื่อง “การพยากรณ์ลักษณะมุ่งอนาคตโดยลักษณะชีวสังคมและระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตการศึกษา 12” ที่พบว่า รายได้ของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับ งานวิจัยของ อาทิตย์ญา โพธิ์สวຍ (2550: บทคัดย่อ) เรื่อง “การนำค่านิยมทางพระพุทธศาสนาไป ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร” ที่พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครอง มีรายได้ต่างกัน นำค่านิยมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากผลการวิจัยนี้ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรม สามารถนำไปใช้ได้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของ โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยทั่วไป ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้

3.1.2 ผู้ที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมยุติธรรมไปใช้ ควร ศึกษาคู่มือการใช้ชุดกิจกรรม และมีความรู้ ความเข้าใจอย่างเพียงพอเกี่ยวกับองค์ประกอบย่อยของ พฤติกรรมยุติธรรม และได้รับการฝึกหรือการสอนแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีดำเนินกิจกรรมให้ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3 กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมกลุ่ม จึงควรมีวิธีการแบ่งกลุ่มย่อยที่ หลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมอย่างมีชีวิตชีวา กับสมาชิกต่างกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มอย่างทั่วถึง และกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ

3.1.4 ก่อนลงมือดำเนินกิจกรรม ควรมีการตกลงกฎ กติกา ในการจัดกิจกรรมแต่ ละกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อรักษาเวลาให้เป็นไปตามที่กำหนด

3.1.5 ขณะดำเนินกิจกรรม ครูผู้ดำเนินกิจกรรมควรเน้นให้นักเรียนเป็นคนสำคัญ ในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคน ได้แสดงความคิดเห็น ลงมือปฏิบัติ และฝึกพฤติกรรมที่ ต้องการพัฒนาเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรม

3.1.6 ขึ้นสรุปเป็นขั้นตอนสำคัญ ครูผู้ดำเนินกิจกรรมควรกระตุ้นให้นักเรียนนำสิ่ง ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และควรประเมินผลความคงทนของการ เรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น การสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์ เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาปัจจัยเชิงเหตุที่อาจมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมของ นักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย แล้วนำมาปัจจัยสำคัญที่พบมาสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา พฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลายต่อไป

3.2.2 ควรศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตลักษณะ หรือ พฤติกรรมที่พึงประสงค์อื่น ๆ สำหรับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2251 เช่น การรักความเป็นไทย การมีจิตสาธารณะ พฤติกรรมกาใ้เรียนรู้ พฤติกรรมกาอยู่อย่างพอเพียง และพฤติกรรมความมุ่งมั่นในการทำงาน เป็นต้น

3.2.3 ควรศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตลักษณะหรือ พฤติกรรมที่พึงประสงค์อื่น ๆ สำหรับนักเรียนช่วงวัยอื่น เช่น อายุ 10 - 12 ปี หรือ 16 - 18 ปี